AP-fondernas etikråd

Årsrapport 2019

HÅLLBART ÄGANDE GENOM DIALOG OCH PÅVERKAN

Påverka till positiv förändring och transparens

Innehåll

SIDA:

2–3 ORDFÖRANDE OCH GENERAL-SEKRETERAREN HAR ORDET

4–5 INTERVJU MED DAVID KOVICK, SENIOR ADVISOR PÅ SHIFT

6–7 VÅR VERKSAMHET

8–19 REAKTIVA DIALOGER

20–25 PROAKTIVA DIALOGER

26 2019 I KORTHET

27 FN:S GLOBALA HÅLLBARHETSMÅL

28 DIALOGER UNDER 2019

29 PÅGÅENDE DIALOGER

30 INTERNATIONELLT SAMARBETE

31 ETIKRÅDETS LEDAMÖTER

32 VÅR HISTORIA

33 DEL AV INKOMSTPENSIONSSYSTEMET

Ökat fokus på ansvaret hos globala teknikföretag

Mining & Tailings Safety Initiativet

Tuffa tider för världens största och mest diversifierade vårdföretag

Från italienska arbetsvillkor till utmaningar i globala livsmedelskedjor

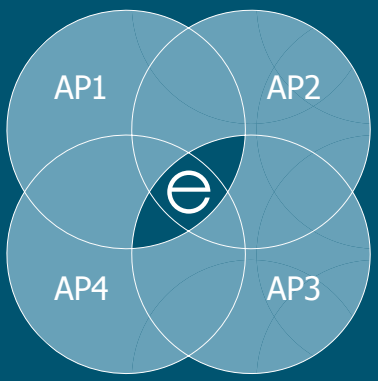

Uppmuntra till positiv förändring och transparens

Det är Första, Andra, Tredje och Fjärde AP-fondernas (AP-fonderna) uppfattning att välskötta företag som integrerar hållbarhetshänsyn över tid skapar högre avkastning till lägre risk. AP-fondernas etikråd (Etikrådet) är ett samarbete mellan AP-fonderna för att med gemensam kraft påverka företag till ett hållbart värdeskapande och till transparent rapportering.

Genom dialoger och engagemang med företag kan Etikrådet påverka och göra en positiv skillnad och därmed bidra till AP-fondernas långsiktiga avkastning. Etikrådet samarbetar kring de företag som finns i AP-fondernas aktieportföljer av börsnoterade företag, främst de utländska innehaven.

Samarbete – en nyckel till framgång

Samarbetet med andra internationella investerare med en liknande hållbarhetsagenda bidrar till en ökad möjlighet att påverka företag till positiv förändring och ökad transparens i rapporteringen.

Långsiktighet och ansvarsfullhet är en del av mandatet

AP-fondernas mandat från riksdagen är att skapa hög avkastning till låg risk för nuvarande och framtida pensionärer, vilket samtidigt bidrar till inkomstpensionssystemets stabilitet.

Vår ledstjärna är att göra skillnad. Vi vill påverka bolag världen över att ta hänsyn till etik och miljö – det vill säga hållbarhetsfrågor som har stor betydelse för människor och samhällen och för värdeskapandet i bolagen.

Genom dialog och samtal engagerar vi oss både förebyggande och vid incidenter. Det är så vi kan förebygga problem, överträdelser eller olyckor i olika bolag och branscher i framtiden.

Det är så vi kan bidra till utveckling och till hållbara pensioner för dagens och morgondagens pensionärer. Vi menar att långsiktiga värden skapas i hållbara företag.

ORDFÖRANDE HAR ORDET

“Etikrådet har möjlighet att påverka”

År 2019 trädde nya AP-fondslagen i kraft - en lag med högre ambitioner inom hållbarhet och med positiva konsekvenser för AP-fondernas etikråd. Under året genomförde vi flera stora projekt samt förde dialog med 483 bolag. Med vår kunskap, erfarenhet och väl beprövade arbetssätt är vi övertygade om att vi kan bidra till utveckling i bolag och branscher.

År 2019 var ett händelserikt år för Etikrådet. Från den första januari 2019 ändrades AP-fondslagen vilket ger de fyra AP-fonderna större flexibilitet och möjligheter att göra bra investeringar. Fonderna ska förvalta kapitalet på ett föredömligt sätt genom ansvarsfulla investeringar och ansvarsfullt ägande. Vi anser att den arbetsmodell vi haft och utvecklat i tolv år fortfarande fungerar bra men att löpande förbättringar bör fortsätta ske.

Uppdrag från AP-fonderna vägleder arbetet

Etikrådet har två huvudsakliga uppdrag som vi fått från AP-fonderna. Det första uppdraget är att vi ska påverka de bolag som fonderna har investerat i så att internationella konventioner som Sverige skrivit under inte kränks. Ett sätt att göra detta är genom dialog med bolag som inte uppfyllt våra krav. Dialogerna leder många gånger till att förbättringar sker. Om bolagen inte förändras tillräckligt, eller om utvecklingen är allt för långsam, kan Etikrådet rekommendera AP-fonderna att exkludera bolagen från deras investeringar. Ett annat sätt som vi kan påverka bolagen är med proaktiva projekt i samarbete med bolag och deras branschföreningar, fackföreningar, lokalbefolkningen och andra intressenter.

Det andra uppdraget Etikrådet fått är att bidra till att stärka förtroendet för AP-fonderna som föredömliga förvaltare och ansvarsfulla ägare. Detta gör vi genom att ha en väl genomtänkt verksamhet och att öppet redovisa med vad och hur vi arbetar. Den här årsrapporten, som är den trettonde i ordningen, och våra möten med olika intressenter är exempel på att vi gärna kommunicerar om vår verksamhet.

Utveckling kräver samarbete och en helhetssyn

I januari 2019 inträffade olyckan i Brumadinho i Brasilien när gruvbolaget Vales avfallsdamm brast med fruktansvärda konsekvenser. För oss var besvikelsen stor eftersom vi haft en dialog med bolaget sedan en liknande olycka inträffat två år tidigare där bolaget lovat att förbättra säkerheten, vilket uppenbarligen inte uppfyllts.

Kort därefter startade Engelska kyrkans pensionsfond och Etikrådet tillsammans ett stort projekt för att se till att gruvbolagen tar ansvar för sina avfallsdammar. Projektet syftar till att kartlägga och öka transparensen kring säkerheten vid alla avfallsdammar i världen. Branschen har tidigare misslyckats att driva igenom liknande projekt men med en stor uppbackning från andra aktieägare till gruvbolagen och andra intressenter var det möjligt att få till en publik databas. Det återstår naturligtvis en hel del arbete innan den är komplett. De lärdomar som vi i Etikrådet drar av dammprojektet är att det är möjligt att åstadkomma stora förbättringar genom att ta ett helhetsgrepp och att, i samarbete med andra, påverka hela branschen. *Läs mer på sid 11.*

Seminarium om motverkande av penningtvätt

Globala kapitalmarknader har stora fördelar för AP-fonderna som pensionsfonder, främst genom att de gör det möjligt att sprida riskerna i förvaltningen effektivt. Ett problem som funnits länge men uppmärksammats allt mer under den senaste tiden är att även kriminella drar fördel av de globala kapitalmarknaderna. Det är allt för lätt att genomföra brottsliga transaktioner och tvätta pengar i banksystemet utan att det upptäcks. Därmed underlättas kriminell verksamhet – inte minst finansiering av terrorism. Flera experter har påpekat att samarbetet mellan olika finansiella institutioner och rättsvårdande myndigheter måste förbättras om det ska finnas en chans att minska brottsligheten. Även lagstiftningen kommer att behöva förbättras.

Med syfte att öka samarbetet ordnade Etikrådet och AP-fonderna ett seminarium där fyra storbankers VD:ar, Finansinspektionen, Ekobrottsmyndigheten med flera deltog. Som oberoende och externa parter utanför banksystemet har Etikrådet och AP-fonderna en möjlighet att påverka till ett ökat samarbete. Tillsammans med banker och myndigheter kommer vi att fortsätta arbetet för att stävja den ekonomiska brottsligheten.

Proaktiv genomlysning av verksamhet och processer

Etikrådet bedriver verksamheten med relativt små resurser. En del i vår verksamhet är att alltid fundera på hur vi kan förbättra den. Vi vill ju påverka så mycket som möjligt med de resurser vi har. Vi har också låtit en extern part göra en utvärdering av Etikrådets verksamhet och processer. Även om utvärderingen i huvudsak är positiv finns en del punkter att förbättra. Den årliga utvärdering som regeringen gör av AP-fondernas verksamhet kommer för 2019 att specialstudera hållbarhetsfrågor. Jag ser fram emot resultatet av den granskningen.

Det är med varm hand, stolthet och höga förväntningar som jag nu lämnar över ordförandeskapet till Christina Olivecrona på Andra AP-fonden. Nu får hon, tillsammans med oss andra i Etikrådet och AP-fonderna, förvalta och vidareutveckla vårt viktiga arbete.

GENERALSEKRETERAREN HAR ORDET

Att ta tag i grundproblemet – vägen framåt

Från början, år 2007, engagerade sig Etikrådet enbart i enskilda företag. Med erfarenhet från dessa dialoger utvidgades arbetet till proaktiva engagemang med hela branscher. Idag tar vi oss an grundproblemet.

Varför ta sig an problemen? För fyra år sedan varnades investerare och företag för problemet med hur avfall från gruvdrift förvarades i avfallsdammar. Trots 19 dödsfall i Mariana i Brasilien, och enorma miljöskador, hanterades inte frågan korrekt. Tragiskt nog inträffade en ännu större katastrof drygt tre år senare, den 25 januari 2019, och detta i samma region i Brasilien. Denna gång dog 270 personer i Brumadinho. Svaret den här gången har varit helt annorlunda.

Investerare, banker och försäkringsbolag med över 14 biljoner dollar i förvaltade tillgångar engagerar sig nu tillsammans, på initiativ av Etikrådet och Engelska kyrkans pensionsfond, för att gemensamt vidta åtgärder gällande säkerheten i hantering av gruvavfall. Avfallsdammar är några av de största byggnadskonstruktionerna på jorden, tillverkade av människan, och antas hålla i evighet. Men vissa gör inte det och fler kommer att kollapsa.

Efterfrågan på en ny oberoende global standard

Sedan Brumadinho-katastrofen har investerare gjort stora insatser och bland annat efterfrågat en ny oberoende global standard för underhåll av avfallsdammar baserat på konsekvenserna vid eventuella olyckor. Detta har resulterat i en oberoende granskning av världens avfallsdammar, Global Tailings Review, samordnad av branschen och investerare tillsammans, och med hjälp av Internationella rådet för gruvdrift och metaller (International Council on Mining and Metals), FN:s Miljöprogram (United Nations Environment Program) samt PRI (Principles for Responsible Investment).

Publik information för första gången

När den oberoende granskningen genomförts kontaktade investerare över 700 företag och begärde att detaljerad information om varje individuell avfallsdamm som företaget ansvarade för skulle göras publik. Som ett resultat av denna information har vi lanserat en publik och global databas med information om de mer än 1 800 avfallsdammar som hittills identifierats. Databasen är tillgänglig för alla och kan användas kostnadsfritt. Detta är ett första steg, och vårt mål är att utveckla databasen till att bli en global referenspunkt.

Att arbeta tillsammans med branschen och regeringar

Viktigast av allt, vi vet att vissa insatser kräver gemensamt brådskande arbete tillsammans med branschen och regeringar – med fokus på det verkliga underliggande problemet och inte bara det enskilda företagets ansvar. Det finns exempel på enskilda företag som verkar enligt de högsta aktuella standarderna, och ett antal av dessa företags VD:ar har arbetat tillsammans med investerare för att driva den typ av förändring som måste ske efter Brumadinho.

Om vi ska vara ärliga är de två gruvolyckorna den oundvikliga konsekvensen av ett gruvsystem som har drivits för att maximera avkastningen och minska kostnaderna, i många fall med en syn på avfallshantering som en externalitet. Samtidigt som det är lätt att peka finger bör vi alla vara medvetna om att vi också är en del av problemet, eftersom samhället efterfrågar mineraler och metaller för det moderna livet, inklusive klimatomställningen, och vi vill se denna sektor blomstra.

Det är för tidigt att säga om de interventioner som investerare gör kommer att räcka, men klart är att svaret från investerare och länder denna gång handlar om att verkligen försöka komma åt roten till problemet. Det kommer utan tvekan att bli svårt men detta kommer så småningom att resultera i en säkrare gruvsektor som kan tillhandahålla de mineraler och metaller vi behöver utan tragiska olyckor.

Att ta tag i grundproblemet öppnar en ny väg framåt för ansvarstagande investerare som AP-fonderna. Det är en utmaning och det finns många saker att lära sig längs vägen, men det finns det utan tvekan en roll här att spela för Etikrådet och AP-fonderna. Ge akt på denna utveckling.

”Etikådet spelar en viktig ledarroll för investerarna”

David Kovick, Senior Advisor på Shift, förklarar möjligheterna för AP fondernas Etikråd att stärka sin roll i implementeringen av FN:s vägledande principer för företag och mänskliga rättigheter (UNGP). ”Etikrådet kan fungera som en katalysator för att få nya investerare att engagera sig mer proaktivt i frågor som rör mänskliga rättigheter, och på så sätt bidra till att skapa en investeringspraxis i linje med UNGP.”

Hur ser du på Etikrådets allmänna strategi när det gäller UNGP?

Ända sedan start har Etikrådets arbetssätt utgått från engagemang och dialog för att förbättra företags riskhantering inom miljö, sociala frågor och mänskliga rättigheter, och där exkludering har ansetts vara en sista utväg när engagemanget inte lett till förbättring. Detta arbetssätt var banbrytande när Etikrådet skapades men gav en fingervisning om den strategi som antagits av FN: s vägledande principer för företag och mänskliga rättigheter (UNGP). Detta är exakt vad som förväntas enligt UNGP - att företag och investerare ska använda sin ställning och sitt inflytande när de är kopplade till risker genom sina affärsrelationer, exempelvis risker i företag de investerat i eller i värdekedjorna för dessa företag.

Och närmare bestämt inflytandet att hantera frågor om mänskliga rättigheter?

På ett plan är Etikrådets uppgift att engagera sig i enskilda företag i AP-fondernas portföljer för att hantera specifika fall där företag, genom egna aktiviteter eller händelser i värdekedjan, är kopplade till potentiella kränkningar av internationella konventioner som den svenska regeringen har ratificerat. Etikrådet tittar på hur påverkan ser ut i förhållande till de mänskliga rättigheter som UNGP erkänner som en grundläggande utgångspunkt.

Men lika viktigt är Etikrådets proaktiva engagemang i specifika frågor. Genom att titta på de underliggande trender som kan utrönas av varje enskilt engagemang eller incident kan Etikrådet arbeta preventivt och involvera flera företag i en sektor kring hantering av olika frågor i förebyggande syfte, och på så sätt bidra till att höja nivån i branschstandarder och praxis som helhet.

Etikrådet spelar också en viktig ledarroll för investerare i ett bredare perspektiv. Genom att fungera som en hävstång och få fler investerarröster att förmedla samma budskap till portföljbolagen kan Etikrådet bidra till att utveckla investerarnas förhållningssätt.

Vad anser du är den viktigaste rollen som Etikrådet bör ta?

Att fungera som katalysator för investerarnas engagemang. Etikrådet har djup erfarenhet från enskilda fall och hantering av specifika frågor i individuella företag. Dessa erfarenheter kan användas för att höja branschpraxis och -standarder. Under en period var Etikrådet bara en av några få röster som pressade företag med dessa frågor.

I takt med att fler investerare har börjat inse vikten av dessa frågor, och ESG-investeringar har tagit fart på ett bredare plan, skapas möjligheter för Etikrådet att spela en roll som katalysator och få nya investerare att engagera sig mer proaktivt i frågor om mänskliga rättigheter. Etikrådet kan hjälpa till att skapa en investeringspraxis i linje med UNGP. Detta skulle dramatiskt kunna förändra förutsättningarna för företag och mänskliga rättigheter genom att säkerställa ett tydligt ’business case’ som sträcker sig över både branscher och landsgränser. Med några få undantag har nästan varje företag investerare, och om var och en av dessa investerare både är villiga och utrustade att driva meningsfulla åtgärder i fråga om företag och mänskliga rättigheter kan hela spelplanen förändras.

Vilken anser du är Etikrådets roll vad gäller human rights due diligence och UNGP?

Enligt UNGP ska alla affärsverksamheter, inklusive AP-fonderna, genomföra human rights due diligence (HRDD) - en process för att identifiera och prioritera risker inom mänskliga rättigheter, vidta åtgärder mot de allvarligaste och mest sannolika riskerna, följa upp effektiviteten i dessa åtgärder samt kommunicera utfall.

Samtidigt som varje AP-fond förväntas göra detta vet vi att det är svårt för investerare idag att bedöma och prioritera risker i stora och diversifierade portföljer mot bakgrund av de verktyg som finns att tillgå. Här kan Etikrådet spela en konstruktiv roll. Utifrån vad Etikrådet ser när påverkan på mänskliga rättigheter sker kan enskilda fonder få hjälp att identifiera och prioritera risker proaktivt. Etikrådet kan också vara ett kraftfullt verktyg för förändring genom att hjälpa fonderna att tala med en röst när de är kopplade till påverkan genom sina portföljer.

Etikrådet har erfarenhet av att arbeta konstruktivt med företag. De vet vilka åtgärder som är mest effektiva för att förebygga och hantera risker, och förstår svårigheter och möjligheter att driva förändring i företag. När situationen kräver kan Etikrådet också påverka andra investerare och på så sätt öka inflytandet i enskilda fonders bolagsengagemang.

Var ligger förväntningarna på lämpliga åtgärder i allmänhet?

I de flesta fall kommer investerare såsom AP-fonderna att vara ”kopplade” till påverkan på mänskliga rättigheter, inom ramen för UNGP, genom sina portföljbolag. Detta innebär inte att investeraren direkt orsakat eller bidragit till påverkan, men att det finns en koppling till de affärsaktiviteter som orsakat påverkan.

I situationer som denna förväntas en verksamhet använda sitt inflytande för att försöka få ansvariga parter att förändra arbetssätt och beteenden i syfte att förebygga, mildra eller förhindra effekterna på mänskliga rättigheter. Där det inte är möjligt att utöva detta inflytande bör man försöka bygga upp ytterligare hävstångseffekter. Och om dessa inte kan byggas upp eller användas effektivt bör exkludering övervägas som ett sista alternativ.

”För att uppnå en förbättring kan företag behöva hjälp med att se affärsnyttan i mänskliga rättigheter, hållbarhet och ansvarsfulla affärsmetoder, förstå förväntningarna på ansvar och åtgärder för att addressera risker, samt få hjälp med att identifiera och tillämpa god branschpraxis för hantering av särskilda risker och effekter på mänskliga rättigheter”

Nu är vi inne på vårt favoritämne - hävstångseffekt. Vilka steg ska vi ta?

Prioritering är A och O. Investerare kommer över tid att vara kopplade till ett stort antal fall med faktisk eller potentiell påverkan på mänskliga rättigheter. Ett för stort antal för att det ska vara möjligt att hantera allt på en gång på ett effektivt sätt. Företagen tillåts därför prioritera vilka frågor de ska ta sig an först. Denna prioritering ska ske baserat på kriterierna för allvarlig skada för intressenter och sannolikheten för att påverkan uppstår. En effektiv implementering av UNGP i human rights due diligence ser olika ut i olika sektorer. Tillämpning av principerna i en global investeringsportfölj innebär särskilda utmaningar.

Med hänsyn till praktiska begränsningar för vad som är möjligt idag i investeringsprocesser är tillförlitligheten i due diligence inom mänskliga rättigheter något som kommer att byggas upp över tid, men med förväntan att investerarna fortsätter arbeta fram mer effektiva metoder som flyttar fram gränserna. Det handlar bara om att ta reda på vilka frågor man ska prioritera eller fokusera på.

Enligt din åsikt, vad betyder detta för Etikrådet?

Hävstångseffekter har ingen början och heller inget slut. Vilket konkret innebär att när man är engagerad i ett specifikt företag eller enskilt fall kan ytterligare inflytande alltid utövas. Samtidigt kan Etikrådet bara engagera sig i ett visst antal frågor. På ren praktisk nivå finns det bara ett visst antal timmar på en dag. På motsvarande sätt skulle Etikrådets röst snabbt spädas ut om man engagerade sig i varje enskild fråga. Tyvärr råder det ingen brist på effekter på mänskliga rättigheter som Etikrådet skulle kunna adressera. Därför krävs en noga avvägning i prioriteringarna av vad man väljer att fokusera på eller var man ska utöva sitt inflytande. Men om Etikrådet kan fungera som katalysator och skapa ett större engagemang hos investerare generellt behöver rådet inte vara med överallt. Då vet man att andra investerare är lika engagerade och kapabla att driva ett meningsfullt och effektivt engagemang i bolag.

Hållbart ägande genom aktiva företagsdialoger

Etikrådets uppgift är att genom dialog med företag, ofta i samarbete med andra investerare, påverka företag till att ta itu med miljöproblem och sociala problem. Ett förbättrat hållbarhetsarbete i företags verksamhet ger bättre avkastning på lång sikt. Etikrådets erfarenhet hittills visar att dialog är ett effektivt verktyg som ger resultat.

AP-fonderna investerar delar av sitt kapital i globalt diversifierade aktieportföljer. Det totala antalet bolag kan uppgå till cirka 3 500 noterade företag. För att Etikrådets reaktiva och proaktiva dialoger ska styras till de företag där de gör störst nytta tillämpar Etikrådet en systematisk arbetsprocess. Processen hjälper också till att säkerställa en jämn spridning av företag över olika sektorer, geografiska områden och hållbarhetsfrågor.

De hållbarhetsområden som Etikrådet hanterar är ofta komplexa och lösningarna är sällan uppenbara. Det innebär att för att lyckas få företag att agera mer ansvarsfullt måste ofta flera faktorer vara på plats såsom specifik branschkunskap, rätt kontakter, tid och engagemang.

Etikrådet uppmuntrar företag att anta lämpliga policyer, riktlinjer och processer för tillämpning och uppföljning samt

Etikrådets arbetsprocess hanterar ett flöde av dialoger vilka kan utvecklas i olika riktningar över tid.

Genomlysning av AP-fondernas innehav

Etikrådet har en systematisk omvärldsbevakning av cirka 3 500 företag. Media, andra investerare, intresseorganisationer, myndigheter, domstolar och FN-organ med flera utgör källor som används för att upptäcka bolagsincidenter. Trots detta finns alltid risken att en enskild incident inte fångas upp. Om Etikrådet får information om en sådan incident slussas information in i den systematiska arbetsprocessen.

Fördjupad granskning

PROAKTIV DIALOG

Inom vart och ett av Etikrådets fyra fokusområden – klimat, miljö, mänskliga rättigheter och affärsetik – görs en inventering och analys av företag, branscher, problemområden och investerarinitiativ.

REAKTIV DIALOG

Mellan 100 till 300 företagsincidenter genomgår varje år en fördjupad granskning för misstänkt association till kränkning av internationella konventioner. Etikrådet, andra investerare och olika konsulter är alla engagerade i granskningen.

Välja ut företag och sätta mål

PROAKTIV DIALOG

Valet av proaktiva hållbarhetsprojekt liksom av företag är inte ett ställningstagande om att vissa områden är viktigare än andra, utan är en medveten strategi för att lägga Etikrådets resurser där de bedöms göra mest nytta.

REAKTIV DIALOG

Etikrådet bedriver direkt dialog med 40–60 utvalda företag där kränkning av en internationell konvention är påtaglig och väl dokumenterad. Etikrådet för också, i samarbete med andra investerare och tjänsteleverantörer, dialog med företag om påstådda kränkningar av konventioner.

att rapportera transparent om sitt arbete med hållbarhet. Det möjliggör att företag kan bedriva sin verksamhet så ansvarsfullt som möjligt oberoende av var i världen de är verksamma.

Antalet områden där ansvarstagande investerare kan engagera sig är stort och ständigt växande. Det omfattar både branschövergripande problem och allvarliga kränkningar av enskilda företag. Engagemang på alla hållbarhetsområden och med alla företag är varken görligt eller effektivt. Prioriteringar måste fastställas. Etikrådet använder därför systematiska arbetsprocesser för sina proaktiva respektive reaktiva dialoger.

Etikrådet arbetar för ökad transparens

Etikrådet är väl medvetet om vikten av öppenhet och kräver av företag att deras rapportering ska vara transparent. Därför strävar också Etikrådet efter att vara så transparent som möjligt med att öppet rapportera hur den egna verksamheten bedrivs.

Samtidigt är det av yttersta vikt att värna det förtroende Etikrådet bygger upp i en dialog med ett företag. Arbetet med att uppnå förbättring tar ofta tid. Om Etikrådet kan skapa ett positivt klimat för dialogen ökar möjligheten att lyckas få företaget att genomföra positiva förändringar. En dialog med ett företag förs i förtroende och är därför inte alltid möjlig att rapportera om offentligt.

Etikrådet arbetar för ökad öppenhet och redovisar sitt arbete, där möjligt, på ett transparent vis.

Dialogarbete

PROAKTIV DIALOG
Fördjupad bolagsanalys och eventuell jämförelse med minimikrav och bästa praxis för respektive bransch.

REAKTIV DIALOG
Samarbete med andra investerare, lägga aktieägarförslag och rösta på bolagsstämmor och andra former av påverkan.

Målet uppnås

PROAKTIV DIALOG
Dialogen avslutas.

REAKTIV DIALOG
Dialogen avslutas.

Målet uppnås inte

REAKTIV DIALOG
Dialogen fortsätter om den är konstruktiv.

TIDSBEGRÄNSAD DIALOG
En dialog, där en kränkning av en konvention är verifierad, ska som längst pågå i fyra år när dialogen inte är konstruktiv. Om dialogen inte är konstruktiv eller målet för dialogen inte är uppfyllt rekommenderar Etikrådet AP-fonderna att exkludera företaget. Beslut om exkludering fattas av varje AP-fond enskilt.

EXKLUDERADE BOLAG
Företag som Etikrådet rekommenderat AP-fonderna att utesluta. Etikrådet kontrollerar årligen om situationen förändrats och om företaget bedriver verksamheten i linje med internationella konventioner. För mer information se www.etikradet.se.

Reaktiva dialoger

En utgångspunkt och övertygelse för AP-fonderna och Etikrådet är att – dialog – är det bästa sättet att påverka företag till positiva förändringar. Förbättrat hållbarhetsarbete och ökad transparens är två företagsaktiviteter som bidrar till att företag blir bättre investeringar och till god finansiell avkastning på lång sikt.

Reaktiva dialoger förs med företag när en kränkning eller allvarlig incident har skett. På följande sidor presenteras ett antal av Etikrådets pågående reaktiva dialoger.

Ökat fokus på ansvaret hos globala teknikföretag

Den 15 mars 2019 kunde människor med fasa se hur en terroristattack genomfördes mot två moskéer i Christchurch, Nya Zeeland. Under 17 minuter strömmades händelsen live på sociala medier. 51 människor dödades och 50 skadades i attacken. Livesändningen visades cirka 4 000 gånger innan den togs bort. Händelsen visar än en gång de skador som orsakas av terrorism och våldsamt extremistiskt innehåll online, ett hot som fortsätter att växa.

Bakgrund fakta

Företag: Facebook, Alphabet, Twitter
Region: Globalt
Ämne: Mänskliga rättigheter
FN:s globala hållbarhetsmål:

Efter attacken anslöt sig AP-fonderna och Etikrådet till ett samarbete med Nya Zeeland och globala investerare kring en dialog med världens tre ledande sociala medieföretag: Facebook, Alphabet (YouTube) och Twitter. Målet är att få företagen att stärka kontrollen för att förhindra direktsändning och distribution av stötande innehåll online. Samarbetet stöder Christchurch Call, ett gemensamt initiativ av regeringarna i Nya Zeeland och Frankrike. Uppdraget syftar också till att hålla företagen ansvariga för de åtaganden som gjorts via The Call.

Etikrådet anser att det finns ett stort behov av att skapa en ökad förståelse hos tekniksektorn globalt för påverkan på mänskliga rättigheter. Rådet kommer att fortsätta uppmana Facebook och Alphabet (YouTube) att hantera denna påverkan redan från produktionsfasen. Etikrådet uppmanar också bolagen att öka transparensen samt hantera risker relaterade till datasekretess, yttrandefrihet och artificiell intelligens (”AI”). Det är tillfredsställande att se att Facebook har rekryterat specialister på mänskliga rättigheter, en bra utgångspunkt för att bygga en ansvarsfull företagskultur. Detta är en svår fråga för företagen, men en viktig fråga för samhället globalt.

Etikrådet rekommenderar uteslutning av Vale

Den 25 januari 2019 strax efter middagstid inträffade en katastrofal olycka vid Vales järnmalmsgruva Córrego do Feijão i Brumadinho, Minas Gerais, Brasilien. Avfallsdammen vid gruvan kollapsade och lera träffade en kantin där hundratals av gruvans anställda åt lunch. 272 personer omkom, varav 256 officiellt bekräftade. Fjorton personer saknas fortfarande då kropparna inte har hittats.

Bakgrund fakta

Företag: Vale
Region: Brasilien
Ämne: Mämsklga rättigheter, Miljö
Dialog: I februari 2019 rekommenderade Etikrådet AP-fonderna att exkludera Vale
FN:s globala hållbarhetsmål:

Det brasilianska gruvföretaget Vale har på kort tid varit inblandat i två större olyckor där avfallsdammar i Minas Gerais i Brasilien har kollapsat, med flera dödsfall och omfattande miljöförstörelse som följd. Efter den första olyckan i Mariana i slutet av 2015 påbörjade Etikrådet en omfattande dialog med Vale tillsammans med andra investerare. Fokus har varit att se till att företaget tog ansvar för denna olycka men också att säkerställa att en översyn genomfördes avseende säkerheten för övriga avfallsdammar i verksamheten.

Under dialogens gång har Vale kontinuerligt rapporterat om åtgärder kring hantering av gruvavfall samt ökad säkerhet vid avfallsdammarna, inklusive reviderade krisplaner och tredjepartsgranskningar av dammarna. Efter den senaste olyckan i Corrego do Feijao i januari 2019 är Etikrådets uppfattning dock att Vale inte agerat tillräckligt kraftfullt med de utlovade åtgärderna efter den första olyckan i Mariana. Det förefaller som företaget inte har agerat tillräckligt snabbt på anmälda brister beträffande säkerheten för avfallsdammen i Corrego do Feijao. Konsekvenserna av företagets handlingar har varit förödande och haft tragiska följder både för lokalbefolkningen, företagets anställda och miljön omkring Corrego do Feijao.

AP-fondernas Etikråd rekommenderar därför AP1, AP2, AP3 och AP4 att utesluta Vale S.A. då Etikrådet har tappat förtroende för Vale och företaget kan kopplas till brott mot;

- FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna, artikel 3; ”Alla har rätt till liv, frihet och personlig säkerhet.”
- ILO-konventionen (nr 155) om säkerhet och hälsa på arbetsplatsen, artikel 4: 2: ”genom att minimera orsakerna till faror i arbetsmiljön så långt det är praktiskt möjligt.”
- FN:s konvention om medborgerliga och politiska rättigheter: ”varje människa har den inneboende rätten till liv”

Mining & Tailings Safety Initiativet

Sedan kollapsen av Brumadinho-dammen 2019 har Etikrådet engagerat sig i flera globala initiativ tillsammans med viktiga intressenter för att sätta press på gruvindustrin. Aktiviteterna inkluderar investerarsamtal liksom gemensam utveckling av en ny global standard för avfallsdammar och en dataportal.

Sammantaget har fyra rundabordssamtal hållits för investerare i London. Kulmen var toppmötet om gruvdrift och säkerhet i avfallsdammar i slutet av oktober. I samtliga möten deltog globala gruvföretag, statliga tillsynsmyndigheter inom gruvdrift, FN-experter och globala gruvexperter – både professionella och akademiska liksom representanter från investerings-, bank- och försäkringssektorn.

Ny global standard för hantering av gruvavfallsanläggningar

Som svar på investerarsamtalet tog gruvindustrin, med representanter från Internationella rådet för gruvdrift och metaller (ICMM), FN: s miljöprogram (UNEP) samt FN: s principer för ansvarsfulla investeringar (representerade av John Howchin från AP-fondernas Etikråd samt Adam Matthews från Engelska kyrkans pensionsfond) initiativ till utveckling av en gemensam process för att ta fram en global standard kring hantering av avfallsdammar - Global Tailings Review (GTR). Initiativtagarna enades om mandat och utsåg professor Bruno Oberle (fd schweizisk miljöminister) till oberoende ordförande för GTR. Professor Oberle valde därefter en expertpanel och en bredare grupp av rådgivare, och vägleder nu arbetet med ett utkast till en ny standard som planeras införas under 2020.

Global dataportal för att stödja investeraranalyser

Investeraruppropet kontaktade 726 noterade företag inom såväl gruvdrift som olja och gas, och begärde upplysningar, anläggning för anläggning, om alla avfallsdammar inom respektive verksamhet. I likhet med den nya standarden skär informationen över såväl jurisdiktioner som geografier och ger investerare (och andra intressenter) bättre information och ett ”beslutsunderlag”. Initiativet är också involverat i upprättandet av en oberoende global dataportal som kommer att sortera svaren på ett lättillgängligt sätt och som möjliggör ytterligare analys (av exempelvis akademiker, investerare och tillsynsmyndigheter).

Dataportalen utvecklas med stöd av UNEP, AP-fondernas Etikråd och Engelska kyrkans pensionsfond. Professor Elaine Baker vid universitetet i Sydney samt GRID-Arendal (oberoende norskt forskningsinstitut) leder den akademiska analysen. Den första versionen av portalen lanserades den 24 januari för att uppmärksamma Brumadihno-olyckan.

Att stärka regelefterlevnad inom korruption i Sydkorea

I februari 2017 anhölls en av cheferna i Samsung Electronics verkställande ledning i samband med ett korruptionsåtal mot presidenten i Sydkorea. Chefen uppgavs ha givit, eller lovat att ge, cirka 40 miljarder KRW (30 miljoner USD) i donationer till stiftelser som styrdes av en vän till presidenten.

Bakgrund fakta

Företag: Samsung
Region: Sydkorea
Ämne: Affärsetik
FN:s globala hållbarhetsmål:

Fokus i dialogen med Samsung Electronics har varit att uppmuntra en förbättrad bolagsstyrning samt regelefterlevnad inom antikorruption. Sedan dialogen inleddes har företaget bland annat förbättrat styrelsestrukturen genom att öka antalet oberoende styrelseledamöter från fem till sex. VD:s roll har också separerats från styrelseordförandens. Samsung Electronics har även inrättat nya rutiner för preliminär granskning av större externa donationer, vilka nu ska gås igenom av ett råd. Vissa externa donationer kräver också styrelsens godkännande.

Vidare har företaget stärkt sina processer för regelefterlevnad och har utsett ett Compliance Office som rapporterar till styrelsen. Både anställda och verkställande ledning ska genomgå en utbildning i regelefterlevnad och antikorruption, online och offline. Bolaget redovisar även öppet statistik om korruptionsrapporter från visselblåsarsystemet.

Dialogen om antikorruptionsarbete fortsätter

Eftersom utredningen av Samsung-chefen fortfarande pågår fokuserar Etikrådets dialog framåt på att fortsätta utveckla Samsung Electronics regelefterlevnadsarbete inom antikorruption i syfte att förhindra nya incidenter. En extern granskning av systemet för regelefterlevnad bör genomföras och bolaget bör också utveckla en särskild policy mot korruption och mutor. Etikrådet kommer vidare att uppmuntra företaget att öka transparensen vid offentliggörandet av dessa frågor.

Brokollaps väcker frågor om underhåll av infrastruktur

Den 14 augusti 2018 kollapsade Morandi-bron i Genua, Italien, och dödade minst 43 personer samt skadade 16 andra. Flera utredningar om orsaken till kollapsen har inletts men orsaken är ännu inte fastställd.

Bakgrund fakta

Företag: Atlantia
Region: Italien
Ämne: Mänskliga rättigheter, Miljö
FN:s globala hållbarhetsmål:

Morandi-bron drivs av Autostrade per l'Italia (API), ett dotterbolag till Atlantia. Etikrådet påbörjade en dialog med Atlantia strax efter olyckan i Genua. Dialogen har varit konstruktiv och det är Etikrådets uppfattning att företaget är både öppet och lyhört. Atlantia har delat information om åtgärder för att såväl förebygga liknande olyckor i framtiden som för att hjälpa de drabbade.

En utredning om vad som orsakade brokollapsen pågår fortfarande och drivs av åklagaren i Genua. Utredningen förväntas vara klar i början av 2020. Innan det slutgilitiga resultatet av denna utredning finns framme är det svårt att säga i vilken utsträckning Atlantia kan hållas ansvarigt för kollapsen.

Atlantias egna analyser av olyckan visar inte på några alarmerande frågor. Före kollapsen hade kontinuerligt underhållsarbete av Morandi-bron genomförts och enligt företaget fanns inte några tecken på varningssignaler vad gäller infrastrukturen. Företagets ståndpunkt är att man uppfyllt samtliga underhållsskyldigheter. Strax efter kollapsen inrättade Atlantia också en fond på 500 miljoner euro för offrens familjer och för att kunna omlokalisera de hundratals människor som bor nära bron.

Efter kollapsen gjorde företaget även en grundlig underhållskontroll av 130 av sina viktigaste infrastrukturprojekt i Italien. Inga risker identifierades i denna kontroll. Under 2019 utvidgades övervakningen av projekt ytterligare.

Sammantaget indikerar dessa aktiviteter att Atlantia har förbättrat sin beredskap för att se till att projektövervakning, underhållssystem och nödförfaranden finns på plats. Nästa steg är att invänta de slutliga resultaten av utredningen om orsaken till brokollapsen.

Amazonas är återigen i fokus

Med ökningen av antalet illegala markbränder under hösten 2019 står Amazonas återigen i fokus. För att säkerställa att företag som JBS, Bunge och Archer Daniel Midlands köper sina produkter från lagligt avverkade delar av Amazonas har Etikrådet stärkt sitt fokus på soja- och boskapsproduktion.

Bakgrund fakta

Företag: JBS
Region: Sydamerica
Ämne: Avskogning, Korruption, Hälsa & Säkerhet

Företag: Bunge
Region: Sydamerica
Ämne: Avskogning

Företag: Archer Daniels Midland
Region: Sydamerica
Ämne: Avskogning

FN:s globala hållbarhetsmål:

Avskogningen i det brasilianska Amazonas har varit på nedgång sedan mitten av 2000-talet efter statliga ingripanden och ansträngningar från civilsamhället. Ett resultat av detta arbete är avtalet Amazon Soy Moratorium (ASM) från 2006 men också den brasilianska skogskoden (FC) som reviderades 2012. För att säkerställa att produkter från illegalt avverkade delar av Amazonas inte hamnar i leveranskedjorna till köttföretag som JBS eller jordbruksföretag som Bunge och ArcherDaniel Midlands fokuserar Etikrådet för närvarande på två sammankopplade sektorer – produktion av soja och nötkreatur. Dessa sektorer är dock bara en del av utmaningarna framåt för Amazonas. Illegal gruvdrift, plantager för sockerrör och palmolja fortsätter att driva avskogningen i området. Utan stöd av en stark lagstiftning för att skydda Amazonas kommer insatser från andra intressenter att ha en begränsad effekt.

Att en uppnå en ansvarsfull uppfödning av nötkreatur runt Amazonas är en utmaning

Vissa nötkreatur föds och föds upp på samma gård. Dessa gårdar täcker hela produktionscykeln och fungerar som direktleverantörer. Andra djur passerar många gårdar eller indirekta leverantörer före slakt, där vissa är specialiserade på uppfödning och andra på gödning. Dessa indirekta leverantörer har visat sig utgöra den största utmaningen för JBS och andra köttföretag.

I en pågående dialog med JBS har företaget förklarat att kontrollerna skärpts och att bolaget aktivt utestänger leverantörer som verkar i områden som omfattas av IBAMAs embargo. IBAMA är det brasilianska miljöministeriets administrativa gren. JBS har också hänvisat till sin policy för nolltolerans mot avskogning samt till ett övervakningssystem för kontroll av privata leverantörer. Systemet använder både satellitbilder och georeferenser för att söka information om uppfödare av nötkreatur, liksom offentlig information som finns att tillgå hos myndigheter. Systemet utvärderar dagligen mer än 50 000 gårdar och företaget har också blockerat mer än 8 000 gårdar på grund av bristande regelefterlevnad.

För övervakning och kontroll av indirekta leveranskedjor används olika system. Animal Transit Forms är ännu inte offentliga enligt lag men JBS har uttrycket en önskan om att de skall bli det för att underlätta spårning av nötkreaturen. Andra alternativ som JBS tittat på är belöningssystem för de uppfödare som kan ge transparent och tillförlitlig information om djurens ursprung.

Under 2020 kommer Etikrådet att fortsätta dialogen med JBS för att säkerställa effektiviteten i övervakning och kontroll av leveranser

från indirekta leverantörer. Dialogen är en del av det tidsbestämda engagemang som initierades 2017 som följd av korruption och brott mot arbetstagarrättigheter, särskilt inom hälsa och säkerhet (H&S). Under dialogens gång har JBS utvecklat sitt antikorruptionsarbete, inklusive visselblåsarrutiner, och till viss del till även arbetet inom H&S. Under 2020 kommer denna del av dialogen också att fortsätta och därefter kommer Etikrådet att utvärdera implementeringen av åtgärder.

Sojahandlare under tryck

Under 2019 fortsatte även engagemanget i Bunge, en stor handlare av jordbruksprodukter. Bunge fortsätter att stödja Amazon Soy Moratorium. Enligt Bunge är 177 sojabönder fortsatt diskvalificerade på grund av bristande efterlevnad av avtalet. Företaget har åtagit sig att eliminera avskogning i sin leveranskedja mellan 2020 och 2025. Bunge har infört en trefasstrategi för att förbättra spårbarheten i dess sojaleveranser i Sydamerika. Fas 1 är inriktad mot regioner med högsta prioritet, där jordbruket expanderat kraftigt under de senaste åren. Faserna 2 och 3 har utvidgat datainsamlingen över en större del av Cerrado-regionen. Företaget har också stärkt sitt regelefterlevnadsarbete. Bristande regelefterlevnad ledde fram till att Bunge avbröt samarbetet med nio gårdar som inte följde företagets policy. Etikrådet förväntar sig att Bunge ska implementera sin tidsbundna policy för nolltolerans mot avskogning och uppmuntrar till ökad transparens om de framsteg som görs under införandet av policyn.

Vidare har Etikrådet engagerat sig i ArcherDaniels Midland (ADM). ADM har undertecknat Soy Moratorium och åtagit sig att inte köpa soja som har odlats i nyplanterade områden i Amazonas baserat på INPE:s definition (det brasilianska nationella rymdforskningsinstitutet). INPE-uppgifter om nyplanterade områden är publika. Varje år bekräftar en tredjepartsrevisor att företaget efterlever reglerna. Etikrådet kommer att fortsätta dialogen under 2020.

Amazon Soy Moratorium ska skydda Amazonas

Brasilien är en av världens största producenter av soja. År 2006 skapades ett viktigt avtal för att säkerställa att sojaproduktion i Amazonas enbart sker på befintlig jordbruksmark. Avtalet, Amazon Soy Moratorium (ASM), samlade företag, föreningar, icke statliga organisationer samt den brasilianska regeringen i ett gemensamt åtagande att frivilligt avstå från odling av sojabönor i de avskogade områdena av Amazonas biom.

Sedan implementeringen av ASM har produktionen av soja ökat vilket visar att skogsskydd och jordbruksexpansion går att förena. Åren innan ASM, mellan 2001 och 2006, expanderade sojaproduktionen i brasilianska Amazonas med 1 miljon hektar och bidrog till en enorm avskogning. Sedan 2006 har avskogningen för soja minskat från 30% till mindre än 1,5%, samtidigt som produktionen av soja har ökat med 400% jämfört med 2006. Detta genom att använda befintlig jordbruksmark.

Den brasilianska skogskoden (FC), som reviderades 2012, är ett exempel på reglering som syftar till att balansera skogsskydd med ekonomisk utveckling. Samtidigt visar nyligen publicerade data från den brasilianska regeringen (november 2019) att avskogningen i Amazonas ökat med 114% sedan 2012, från 460 tusen hektar till nästan 1 miljon hektar.

Mot bakgrund av den globala prognosticerade efterfrågan på soja (4% årlig tillväxt) är Amazon Soy Moratorium ett helt nödvändigt komplement till FC för att säkerställa att sojaexpansion sker på befintlig jordbruksmark. Samtidigt som sojaproduktionen i Amazonas endast står för cirka 10% av Brasiliens totala sojaproduktion, bidrar ASM till renomméet för hela den brasilianska sojasektorn.

Tuffa tider för världens största och mest diversifierade vårdföretag

Johnson & Johnson står inför ett antal stämningar gällande säkerheten och kvaliteten i företagets produkter. Under 2019 har fokus varit på opioider, och ansvaret för de många offren för opioidberoende och de överdoser som orsakat tusentals människors död.

Bakgrund fakta

Företag: Johnson & Johnson
Region: USA
Ämne: Mänskliga rättigheter, Miljö
FN:s globala hållbarhetsmål:

Under de senaste åren har Etikrådet noterat en stor oro gällande Johnson & Johnson och frågor om produktsäkerhet. En bolagsdialog initierades 2018. Ursprungligen låg fokus på problem relaterade till höftimplantatsoperationer, implantat av kirurgiska nät vid vaginala operationer samt antipsykosläkemedel, men med tiden har fokus expanderat till att även omfatta frågor som rör opioider och talkprodukter. Gällande det senare står Johnson & Johnson fast vid att ingen asbest har hittats i företagets talkprodukter, vilket också stöds av tusentals tester.

Beträffande opioidkrisen har flera domstolsbeslut fattats mot företaget och stora skadestånd har utdömts, även om en majoritet av domsluten senare har vänt efter överklagan eller skadeståndden har minskat avsevärt.

Förebyggande åtgärder för att säkerställa ökad produktsäkerhet

Etikrådets fortsatta engagemang kommer att fokusera på de förebyggande åtgärder som Johnson & Johnson vidtar för att förhindra upprepade potentiella biverkningar av företagets produkter.

Framgångsrik dialog avslutar engagemanget i 21st Century Fox

Bakgrund fakta

Företag: 21st Century Fox
Region: USA
Ämne: Arbetsrätt
FN:s globala hållbarhetsmål:

Sedan anklagelserna om sexuella trakasserier 2016 har 21st Century Fox gjort flera ansträngningar för att ta itu med problemen, vilket ledde till att dialogen avslutades 2019.

För att stärka regelefterlevnaden har 21st Century Fox har stärkt sina policyer och implementerat relevanta utbildningsprogram för både chefer och anställda. Även rapporteringssystemen har förbättrats. Vidare använder företaget externa visselblåsarleverantörer för att hantera inkommande klagomål, som också diskuteras på styrelsemöten. Sammantaget har dessa åtgärder lett till en utveckling av företagskulturen, och mängden trakasserier och diskrimineringsfall har minskat. Inga allvarliga anklagelser har inrapporterats. Baserat på denna positiva utveckling har Etikrådet avslutat sitt engagemang i frågan.

Att förbättra hälsa och säkerhet för anställda i produktionsanläggningar för fjäderfän

Bakgrund fakta

Företag: JBS, Pilgrim's Pride
Region: USA, Brasilien
Ämne: Arbetsrätt inklusive upprepade incidenter inom Hälsa och Säkerhet
FN:s globala hållbarhetsmål:

Under flera år har hälso- och säkerhetsincidenter inträffat vid ett antal av Pilgrim's Pride Corporations produktionsanläggningar för fjäderfän i USA. Med hänsyn till att företaget har vidtagit åtgärder är Etikrådets samverkansdialog främst inriktad på att lösa återstående brister inom hälsa och säkerhet.

Efter flera rapporter från den amerikanska administrationen för arbetssäkerhet och hälsa (OSHA) har Pilgrim vidtagit ett antal åtgärder. Under åren 2011 och 2017 pekade OSHA på flera kränkningar av hälso- och säkerhetsnormer, inklusive pågående fall av allvarliga kränkningar i hela USA.

Etikrådet deltar i en bolagsdialog tillsammans med andra aktörer för att förbättra arbetsförhållanden i Pilgrim's. Sedan 2015 har diskussioner förts med såväl bolagets majoritetsägare, JBS USA, som det yttersta moderbolaget, JBS. Engagemanget syftar till att lösa identifierade brister inom hälsa och säkerhet vid Pilgrims produktionsanläggningar för fjäderfän. Företaget har redan stärkt styrningen inom hälsa och säkerhet, exempelvis kring tillsyn, utbildningen av anställda, uppföljning av prestationer, rapportering, mål och revisioner. Etikrådet är också engagerade i JBS för att få företaget att anta koncernövergripande policyer och system anpassade till ILO:s standarder. Här ingår förebyggande arbete för att proaktivt motverka arbetsplatsolyckor samt förbättra arbetsvillkoren, liksom att säkerställa en snabb hantering av läkarremisser vid arbetsskador.

Förbud mot illegalt elfenben på ledande japansk e-handelssajt

År 2019 förbjöd Yahoo Japan försäljningen av elfenben på sina webbplatser. Beslutet fattades efter att flera rapporter bekräftat att elfenben som köpts på företagets auktionssajter var smuggelgods i strid med internationella regler som förbjuder handel över gränserna.

Bakgrund fakta

Företag: Jahoo Japan
Region: Japan
Ämne: Miljö
FN:s globala hållbarhetsmål:

Yahoo Japan har varit den största plattformen för försäljning av elfenben i Japan. Det faktum att företaget på senare tid har delat mer information om hanteringen av kontroversiella varor som säljs på företagets webbplatser är ett tecken på steg i rätt riktning. Yahoo Japan har implementerat strikta riktlinjer för vilka objekt som kan säljas online. Förbjudna varor tas omedelbart bort. För användare som frekvent listar förbjudna föremål kan företaget överväga att inaktivera deras användar-ID. Alla varor som säljs på Yahoos webbplatser övervakas och företaget har ett team med 300 –500 personer som arbetar dygnet runt för att säkerställa regelefterlevnad. Bolaget använder också artificiell intelligens (AI) baserat på tidigare användarbeteenden för att upptäcka potentiellt förbjudna föremål på dess plattformar.

Etikrådet är nöjda med denna utveckling och avslutar därmed sitt engagemang i frågan.

Dialogen om ramverk för antikorruption avslutad

Efter tillfredsställande redogörelser från Eni och Shell, med information om ramverk för antikorruption, uppförandekoder samt due diligence och riskbedömningsprocesser, avslutades bolagsdialogerna i dessa frågor under 2019.

Bakgrund fakta

Företag: Eni, Shell
Region: Nigeria
Ämne: Korruption
FN:s globala hållbarhetsmål:

De tidigare korruptionsanklagelserna handlade bland annat om pengar som betalades ut 2011 till den nigerianska regeringen för ett oljefält, OPL 245, beläget i nigerianska vatten. Transaktionen blev föremål för en häftig tvist när 1,1 miljarder USD av betalningen fördes över till Malibu Oil and Gas, ett företag som ägs av en tidigare oljeminister och som dömts för penningtvätt.

Det har påstått att ledningen hos Eni och Shell var medvetna om att betalningen skulle hamna i orätta händer. Eni och Shell har under flera år varit inblandade i straffrättsliga och civilrättsliga tvister i olika länder gällande sina oljefält. Bägge företag och deras högsta chefer har dock hävdat sin oskuld.

Dialogmål uppnådda

Eftersom pågående rättsprocesser förhindrar företagen att prata om detaljerna i OPL 245-avtalet, har dialogen med Eni och Shell fokuserat på att se till att uppförandekoder, due diligence och riskhanteringsprocesser inom förvärv och avyttringar är fullgoda och globalt tillämpade.

Det är tillfredsställande att se att Shell och Eni har tillhandahållit omfattande information om antikorruptionsramverk och uppförandekoder, inklusive tydliga förbud mot mutor och smörjmedelsbetalningar. Dessutom finns riskbedömningsprocesser på plats relaterat till länder, joint venture-partners samt specifika kontrakt. I Shell hanteras exempelvis större transaktioner, inklusive licenser, på styrelsenivå. Företaget har presenterat en due diligence-process inom etik och regelefterlevnad som en del av en etikhandbok. Det framkommer också att bolaget kommunicerar sina antikorruptionspolicyer och rutiner till såväl chefer och anställda som affärspartners. Mot bakgrund av denna utveckling anser Etikrådet att företagen har mött dialogmålen och har avslutat engagemanget i bolagen tillsvidare.

Oro för bristande säkerhets- och antikorruptionsarbete i CRG

Bakgrund fakta

Företag: China Railway Group
Region: Kina
Ämne: Hälsa och säkerhet, Korruption
FN:s globala hållbarhetsmål:

Etikrådet har i flera år fört en dialog med China Railway Group (CRG) efter rapporter om återkommande dödsolyckor vid CRG: s dotterbolag. Det har även förekommit anklagelser om korruption i offentliga anbud i Kina. Efter det senaste mötet som hölls i november 2017 har ett antal försök gjorts att återuppta dialogen med CRG, dock utan framgång.

År 2011 och 2012 ägde två olyckor rum vid Lanxin-järnvägen i Kina. Olyckorna orsakades av brott mot hälso- och säkerhetsstandarder och medförde att tjugo människor dog. CRG var huvudkonstruktör till järnvägen och kunde kopplas till olyckorna genom sina dotterbolag.

Utöver dessa säkerhetsöverträdelser förekom under 2014 rapporter i media om att CRG gav mutor till ministerrådets tjänstemän för att säkra kontrakt under åren 2005-2011. CRG förnekade all inblandning i korruption. Under 2017 inträffade två nya arbetsplatsolyckor. I maj 2017 kollapsade en kran på en byggarbetsplats i Shangdong-provinsen. Byggarbetsplatsen drevs av ett av CRG: s dotterbolag och olyckan orsakade sex dödsfall. I juni 2017 kollapsade Sigiri-bron i Kenya innan den hann slutföras och skadade tjugosju personer. Bron hade byggts av CRG:s dotterbolag COVEC.

Under dialogens gång har Etikrådet fått information om att CRG fortsätter att förbättra såväl hälso- och säkerhets- som antikorruptionssystem. Arbetet innefattar etablering av en oberoende revisionsavdelning med ansvar att övervaka att respektive verksamhet följer rutinerna för regelefterlevnad samt förbättrar utbildningen inom hälsa och säkerhet och antikorruption. Etikrådet har också noterat att CRG infört begreppet säkerhetsutveckling liksom fastställt ett mål för en olycksfrekvens om noll olyckor.

Ökat tryck på offentliggörande

Även om vissa förbättringar gjorts finns det fortfarande en stark oro vad gäller omfattningen av den information som CRG offentliggör om sitt hälso- och säkerhets- samt antikorruptionsarbete. Det är fortfarande oklart vad som innefattas i arbetet och hur aktiviteterna ska implementeras, övervakas eller utvärderas. Mot bakgrund av att CRG genom sina dotterbolag och affärspartners har kopplats till såväl korruptions- som säkerhetsfrågor under de senaste åren, innebär en begränsad rapportering om dessa ämnen från företagets sida att investerarnas möjligheter att bedöma framsteg inom säkerhet på arbetsplatsen, eller beredskap att hantera korruptionsrisker, minskar.

År 2019 fortsatte dialogen med CRG och Etikrådet skickade ett brev som understryker oron över företagets hantering av korruptions- och säkerhetsfrågor och som betonar vikten av ett väl fungerande antikorruptionssystem liksom en fullständig implementering av hälso- och säkerhetsstandarder. Dialogen med CRG är tidsbegränsad och Etikrådet kommer att utvärdera resultatet av dialogen under 2020.

Proaktiva dialoger

Etikrådets proaktiva dialoger stöder företags arbete med hållbarhetsutmaningar i syfte att förhindra allvarliga incidenter.

Dialogerna handlar om att stötta företag att lösa olika miljöutmaningar och sociala utmaningar, förbättra interna processer och öka transparensen i arbetet. Ökat hållbart värdeskapande bidrar både till att företag blir bättre investeringar och till god finansiell avkastning på lång sikt.

Flera av de utmaningar som Etikrådet diskuterar med företag härrör ofta från svag lagstiftning inte sällan i kombination med bristande självreglering i branschen. Ramverk och villkor för hur företag bedriver sin verksamhet bestäms inte av investerare utan av regeringar, andra politiska institutioner och tillsynsmyndigheter. Enkla svartvita lösningar finns sällan för många av de utmaningar företag har att hantera.

Under 2019 ledde Etikrådets strategiska arbete till att fyra fokusområden infördes för de proaktiva dialogerna:

- Klimat – Parisavtalet om klimat
- Miljö – biologisk mångfald och vatten
- Mänskliga rättigheter – barn- och tvångsarbete samt hälsa och säkerhet
- Affärsetik – anti-korruption och ansvarsfullt företagande

Etikrådets prioritering och val av fokusområden för sina proaktiva företags- och branschdialoger tar hänsyn till bland annat finansiella risker och möjligheter samt till allmänhetens förtroende för AP-fondernas och Etikrådets verksamheter. Bidragande till arbetet var också resultatet och analysen av de dialoger om hållbarhet och väsentlighet som hölls i en workshop hösten 2017 med representanter för Etikrådets och AP-fondernas intressenter.

Följande sidor presenterar ett antal av Etikrådets proaktiva dialoger.

Med fokus på klimatomställningen

Som en del av AP-fondernas övergripande engagemang i projektet Climate Action 100+ har Etikrådet intensifierat dialogen med Shell. Climate Action 100+ är ett femårigt investerardrivet initiativ för att systematiskt engagera företag med omfattande utsläpp av växthusgaser.

Bakgrund fakta

Företag: Shell
Region: Globalt
Ämne: Klimat
FN:s globala hållbarhetsmål:

AP-fonderna, tillsammans med världens största investerare, uppmanar företag att förbättra bolagsstyrningen i klimatfrågan, att minska utsläpp av växthusgaser samt stärka rapporteringen av klimatrelaterade finansiella data. Exempel på företag som AP-fonderna för en dialog med är Volvo, Petrobras, National Grid, Engie, Daimler och Volkswagen.

Som en del av AP-fondernas övergripande engagemang i Climate Action 100+ fortsatte Etikrådet under året, tillsammans med en liten grupp investerare, dialogen med Shell. Som oljeföretag har Shell satt ett långsiktigt mål att minska företagets koldioxidavtryck för de produkter som företaget säljer. Målet är att nettoutsläppen från såld energi ska minska med cirka 20 procent fram till 2035, sett ur ett livscykelperspektiv, och nästan halveras fram till 2050. Etikrådets engagemang i frågan fokuserar på hur detta ska gå till i praktiken i de olika sektorer där Shell säljer sina produkter.

Från italienska arbetsvillkor till utmaningar i global livsmedelskedjor

Bakgrund fakta

Region: Italien och globalt
Ämne: Arbetsvillkor inom leverantörskedjan för livsmedel
FN:s globala hållbarhetsmål:

I början av september 2019 deltog Etikrådet i en investerar- och företagsresa till italienska landsbygden. Målet var att få en förstahandsförståelse för arbetsvillkoren på italienska tomatodlingar. Resan gav också verkliga exempel på hur prispressen i livsmedelskedjorna minskar marginalerna och gör det svårt att ge jordbruksarbetare anständiga löner och levnadsvillkor.

Under veckan besökte investerargruppen gårdar, producentkooperativ, en raffineringsfabrik och hade möten med tomatföretag samt ickestatliga organisationer, bland annat arbetsministeriet. Vi fick inblick ett antal utmaningar som tillsammans ger en osäker situation för jordbruksarbetare i Italien, inte bara inom tomatproduktion utan i hela jordbrukssektorn. Sammantaget var det tydligt att de allra flesta arbetarna är migrerande arbetare antingen med ett arbetstillstånd som erhållits specifikt för att arbeta inom jordbruk, eller migranter utan tillstånd som tvingas acceptera arbete utan lagliga kontrakt och arbetsvillkor.

För den senare gruppen gäller att om en arbetstagare en gång har fått avslag på ett arbetstillstånd men fortfarande befinner sig i Italien är det omöjligt att få ett tillstånd, detta oavsett om personen erbjuds ett jobb med ett lagligt kontrakt. Arbetarna lämnas i limbo, accepterar ofta dåliga arbetsvillkor utan lagliga avtal eller tvingas återvända till hemlandet. För arbetare med ett kontrakt blev vi varse att det inte var ovanligt att få betalt för bara en del av arbetade timmar. Oavsett kontrakt eller arbetstillstånd bor jordbruksarbetarna ofta i getto-liknande boenden och det finns också utbredda rapporter om att maffian kontrollerar arbetarnas transporter och regelmässigt tar för mycket betalt. Flera dödsolyckor har också inträffat under årens lopp i samband med transporter av arbetare i överfulla och osäkra fordon.

Investerarinitiativet uppmuntrar aktivt företag att gå med i Ethical Trading-initiativets italienska arbetsgrupp för att tillsammans tackla problemen, som en strategi i en fråga ingen aktör kan lösa på egen hand.

Att hantera grundorsaker till dåliga arbetsförhållanden

Även om vissa utmaningar är unika för det lokala sammanhanget i Italien, framgick det också av resan att en av grundorsakerna som försvårar ansträngningar för att förbättra arbetsvillkoren är prispress. Marginalerna har minskat avsevärt de senaste åren för jordbruksproducenter. Detta gäller inte bara i Italien, utan gäller i allmänhet inom hela sektorn. Vid mötet med olika aktörer i leverantörskedjan blev det under resan tydligt att produktionskostnaderna, med hänsyn till rättvisa arbetsförhållanden, måste vara ett gemensamt ansvar. Kostnaderna kan inte tas upp enbart av producenter och jordbruksarbetare. Prismekanismer och upphandlingsprocesser måste därför vara en del av samtal och åtgärder för att förbättra arbetsförhållanden i livsmedelskedjan.

Etikrådet främjar en öppen dialog

Engagemangsprojektet inleddes 2018 och är ett globalt samarbete mellan investerare. Under 2019 fortsatte dialogen med tjugo företag med fokus på en produktiv dialog och benchmarking av varje företag. Fokus ligger framförallt på vissa högriskvaror, som kaffe, ris, socker, te och tomater. Dialogen behandlar frågor som företagspolicyer gällande mänskliga rättigheter, due diligence, proaktiv hantering av viktiga frågor samt samarbete med branschens intressenter. Resultaten uppdateras vartannat år och följer företagets framsteg under hela dialogen.

Inom investerarinitiativet kommer vi att försöka ansluta företag och relevanta intressenter som vill förändra situationen. Vi kommer att göra vårt bästa för att främja en öppen och konstruktiv dialog och tydligt kommunicera investerarnas stöd för att hantera grundorsaker till dåliga arbetsförhållanden i livsmedelskedjor.

FOKUSOMRÅDE: MÄNSKLIGA RÄTTIGHETER – BARN- OCH TVÅNGSARBETE SAMT HÄLSA OCH SÄKERHET

Hantering av barnarbete i kakaobranschen i större skala

Etikrådet har tidigare rapporterat om sitt engagemang i kakaobranschen för att tackla frågan om de två miljoner barn som arbetar på kakaoodlingar i Västafrika. Trots att det finns en praxis i branschen att hantera frågan har ansträngningarna hittills varit för små. Det är dags att vidta åtgärder i större skala.

Bakgrund fakta

Region: Västafrika
Fokusområde: Mänskliga rättigheter
FN:s globala hållbarhetsmål:

Vi vet att system för övervakning och åtgärder mot barnarbete, Child Labour Monitoring and Remediation Systems (CLMRS) har täckt cirka 15 procent av leverantörskedjan för kakao i Västafrika. Detta är system för att identifiera fall av barnarbete och tillsammans med jordbrukaren hitta alternativ arbetskraft samt underlätta tillgången till skola för barnet. Etikrådet kommer att fortsätta förespråka ytterligare utrullning av dessa system.

CLMRS är dock kostsamma och är förmodligen inte den mest hållbara lösningen för att adressera frågan om barnarbete. Vi kommer därför att öka engagemanget med kakaobranschen för att proaktivt vidta ytterligare åtgärder, som att förbättra tillgången till utbildning samt stödja jordbrukare i att hitta alternativa inkomstmedel utöver kakao. Det pågår redan arbete inom bägge dessa områden men initiativen behöver snabbt utvidgas. Det finns en trend mot ökat samarbete liksom utökade partnerskap mellan det privata och offentliga. Etikrådet stöder dessa initiativ och kommer att arbeta för att få företag att delta fullt ut.

Etikrådet menar också att teknisk innovation kan användas för att effektivisera samt skala upp antalet interventioner. Ett bra exempel på detta är utvecklingen av digitala identifieringssystem, som framgångsrikt har använts i andra delar av världen för att effektivare distribuera sociala tjänster och inte minst förse barn med födelsecertifikat, vilket krävs för att börja skolan. Vi delar dessa exempel med kakaobranschen och uppmuntrar tillämpningen av dem i västafrikanska sammanhang.

Positiva tecken men arbete kvarstår

Levnadsinkomst är en nyckelfråga för kakaobönder. Det är inte svårt att förstå att jordbrukare som tjänar tillräckligt för att försörja sig själva och sina familjer inte skulle använda sig av barnarbete. Ivorianska och ghananska regeringar höjde nyligen minimipriset för kakao i syfte att betala kakaobönderna mer. Detta är ett positivt tecken och en viktig utveckling som tillsammans med bland annat inkomstdiversifiering och god jordbrukspraxis kommer att stödja jordbrukarna i att nå en levnadsinkomst. Åtgärden kommer om den implementeras framgångsrikt att få positiva konsekvenser för miljoner jordbrukare.

Branschlöften om att minska barnarbete i Elfenbenskusten och Ghana med 70% har enligt Harkin Engel-protokollet från 2001 en tidsfrist till 2020. Granskningen som ska ske under 2020 kommer utan tvekan säga att branschen har misslyckats med detta löfte. Etikrådet kommer att intensifiera sina ansträngningar att samla relevanta parter under 2020 i syfte att utöka omfattningen av praktiska verktyg för att adressera denna fråga.

Transparens bekämpar korruption

Affärsetik - anti-korruption och ansvarsfullt företagande - är ett av Etikrådets fyra fokusområden. Anledningen är enkel, korruption undergräver bra bolagsstyrning, ansvarsfullt företagande och samhället i stort , men att lösa problemet är svårt. Arbetet med att bekämpa korruption är och förblir en viktig hållbarhetsfråga för Etikrådet.

Bakgrund fakta

Region: Globalt
Fokusområde: Affärsetik
FN:s globala hållbarhetsmål:

Etikrådet för dialoger med ett stort antal företag och i princip alla proaktiva dialoger inkluderar hur företaget arbetar med anti-korruption. Olika former av korruption är vanligt förekommande risker för de flesta företag. Korruption snedvrider sund konkurrens och undergräver tillgångsvärden. Det är viktigt att företag arbetar aktivt med att minska risken för korruption i verksamheten.

Korruption är utbrett i många länder och branscher. Den är mycket skadligt för samhällen, eftersom den undergräver människors förtroende för politiska och ekonomiska system, institutioner och ämbetsmän, tjänstemän och politiska ledare.

Anti-korruptionsarbete är en utmaning, för både företag och de samhällen där företagen verkar, då korruption till sin natur ofta sker i det fördolda och är svårt att upptäcka och förhindra.

Målet för Etikrådets dialoger om korruption är att företagen ska stärka sitt anti-korruptionsarbete. Verktyg för att minska och förebygga korruption är bland annat att öka transparensen, använda visselblåsarkanaler och förbättra uppföljningen av företagets interna regler (compliance).

Fokus på penningtvätt under 2019

På temat ekonomisk brottslighet och penningtvätt samlade Etikrådet de fyra storbankerna i Sverige - SEB, Swedbank, Handelsbanken och Nordea, alla relevanta institutioner - och Transparancy International Sverige till ett fullbokat seminarium. Diskussionerna var intensiva och alla parter var överens om att samarbete kommer att vara en av de viktigaste parametrarna för att nå framgång i denna komplicerade fråga. Etikrådet avser att fortsätta sitt engagemang i frågan under 2020.

Att bedöma företags arbete med anti-korruption

Som utgångspunkt för att bedöma företags arbete med anti-korruption kan till exempel följande indikatorer användas:

- Uppförandekod för alla anställda och styrelseledamöter
- Uppförandekod för leverantörer
- Uppförandekod för agenter
- Uttalande om nolltolerans av korruption
- Anställdas möjlighet att rapportera anonymt
- Förbud mot repressalier vid rapportering
- Krav på regler för gåvor, gästfrihet, resor
- Införande av utbildningsprogram
- Stöd till ledande befattningshavare
- Regelbunden översyn av arbetet mot korruption
- Redovisning av politiska bidrag
- Förbud mot ”smörjmedel” (på engelska ”facilitation payments” det vill säga när en mindre summa betalas till en offentlig tjänsteman för att skynda på ett beslut eller en process)

ETIKRÅDET

2019 i korthet

Etikrådet deltog i mer än 483 dialoger, både reaktiva och proaktiva, med företag över hela världen. Dialogerna handlade om mänskliga rättigheter, klimat, korruption, miljö och andra hållbarhetsutmaningar och fördes med företag i olika branscher.

Dialoger handlar ofta om mer än ett hållbarhetsområde. Många dialoger resulterar i positiva förändringar och förbättringar hos företagen.

Etikrådet beslöt, som ett resultat av sitt strategiarbete, att fokusera sina proaktiva dialoger till fyra hållbarhetsområden:

- Klimat – Parisavtalet om klimat
- Miljö – biologisk mångfald och vatten
- Mänskliga rättigheter – barn- och tvångsarbete samt hälsa och säkerhet
- Affärsetik – anti-korruption och ansvarsfullt företagande

Etikrådet och dess engagemangskonsult GES (nu Sustainalytics) arbetade tillsammans med Shift, en människorättsorganisation, i ett projekt för erfarenhetsutbyte som syftade till att vidareutveckla riskbedömningsprocesser för mänskliga rättigheter, i enlighet med FN:s vägledande principer för företag och mänskliga rättigheter.

Efter rekommendation av Etikrådet exkluderade AP-fonderna tre företag – CannTrust Holdings Inc, Cronos Group Inc samt HEXCO Corp. Företagen kunde kopplas till kränkningar av FN:s konventioner om narkotiska preparat genom att de tillverkar och/eller marknadsför produkter med cannabis för icke-medicinskt bruk. Etikrådet bedömde att fortsatt dialog med företagen inte skulle vara meningsfull. I februari 2020 rekommenderade Etikrådet AP-fonderna att exkludera Vale S.A på grund av förlorat förtroende efter de tidigare gruvdammsolyckorna som orsakat ett stort antal dödsfall samt omfattande miljöskador.

FN:s mål för en hållbar utveckling är en del av ramverket

Etikrådet och AP-fonderna använder FN:s globala hållbarhetsmål som en del av ramverket för hållbarhetsarbete och förvaltningsverksamhet.

De 17 globala hållbarhetsmålen antogs 2015 av FN:s 193 medlemsländer och utgör ett globalt ramverk för att adressera världens mest angelägna hållbarhetsutmaningar. För att nå de globala hållbarhetsmålen, vilka är indelade i 169 delmål, krävs åtaganden inte bara från regeringar och bolag utan också från investerare. Målen adresserar globala utmaningar såsom klimatförändringar, ojämlikhet, miljöförstöring, fattigdom, fred och rättvisa.

De globala hållbarhetsmålen har fått stor spridning och acceptans hos både företag och investerare. Till exempel används målen som ett ramverk för hållbarhet i dialoger med företag och för att utveckla finansiella produkter.

De globala hållbarhetsmålen visar på betydelsen av hållbarhet för att uppnå en god samhällsutveckling, liksom att målen kan stimulera till investeringar som kan bidra till lösningar av stora globala problem. Samtidigt tydliggör de globala hållbarhetsmålen vilka förutsättningar som är viktiga för att uppnå en långsiktigt hållbar utveckling.

Det finns starka affärsskäl för att investera i linje med de globala hållbarhetsmålen och för att ha en relevant och transparent hållbarhetsrapportering. De 169 delmålen behöver dock omarbetas för att enklare kunna användas av bolag och investerare. Det pågår ett arbete med att ta fram mätetal, indikatorer och metoder för att kunna granska och mäta resultaten av olika projekt, dialoger och investeringar. Företag är verksamma i olika branscher och står därför också inför olika utmaningar.

Etikrådets dialoger under 2019

Etikrådet deltog i dialoger med mer än 483 börsnoterade utländska bolag. En bolagsdialog handlar om hur bolaget hanterar svåra utmaningar i sin verksamhet såsom korruption, mänskliga rättigheter, arbetsförhållanden, hälsa och säkerhet, miljöföroreningar och biologisk mångfald. Genom dialog kan Etikrådet bidra till att förebygga problem, kränkningar och olyckor i olika företag och branscher.

Under 2019 förde Etikrådet 38 proaktiva företagsdialoger, vilka stödde Etikrådets fyra fokusområden för hållbarhet.

Etikrådet registrerade mer än 585 incidenter i sin systematiska arbetsprocess för reaktiva dialoger. Mer än 218 reaktiva dialoger, vilka fördes kring olika incidenter, avslutades under året. Etikrådet genomförde direkta dialoger med mer än 50 företag kring utvalda rapporterade incidenter där överträdelserna bedömdes vara bekräftade och väl dokumenterade. I slutet av 2019 var Etikrådet engagerat i tre tidsbegränsade företagsdialoger (JBS, Pilgrim's och China Railway Company). På Etikrådets lista över rekommenderade uteslutningar fanns det, vid utgången av 2019, 17 företag.

Region där incident inträffat

(585 registrerade incidenter)

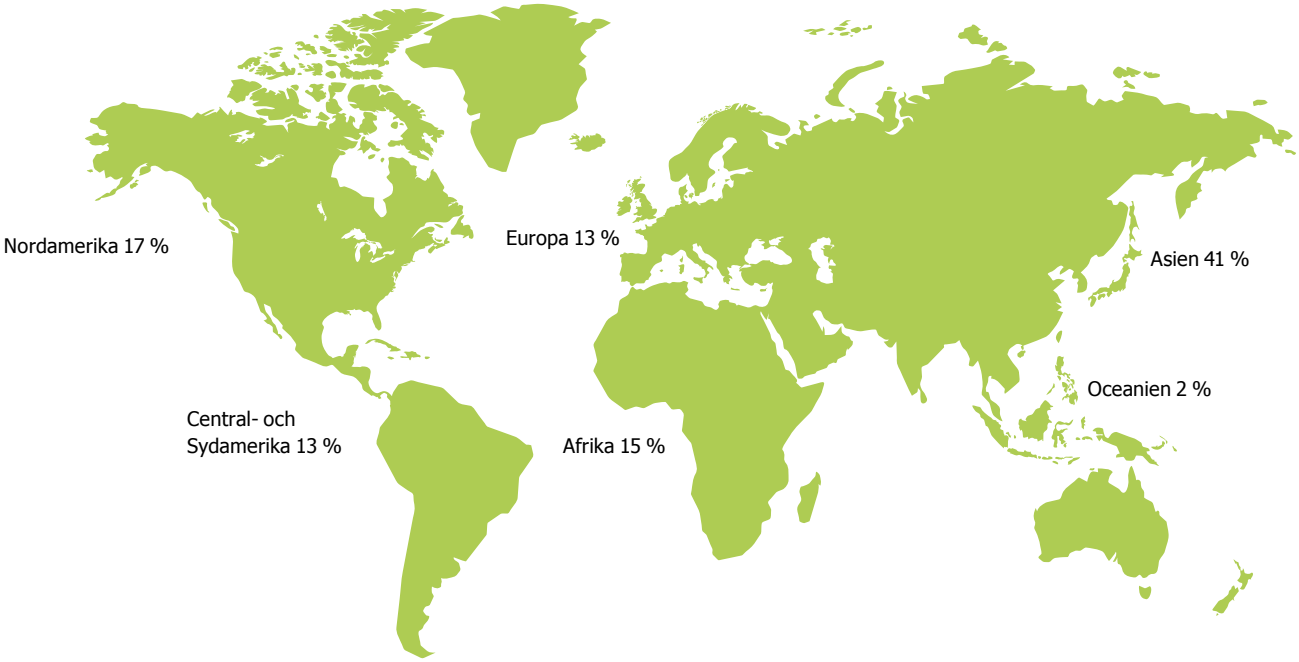

Bransch för incident

(585 registrerade incidenter)

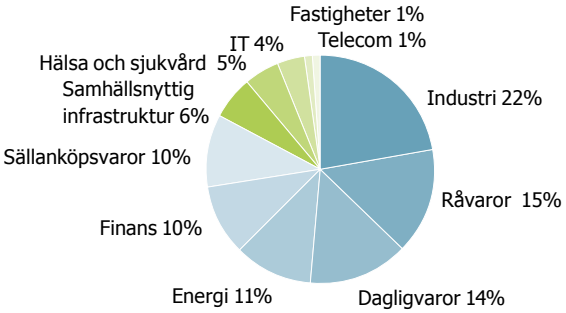

Typ av incident

(585 registrerade incidenter)

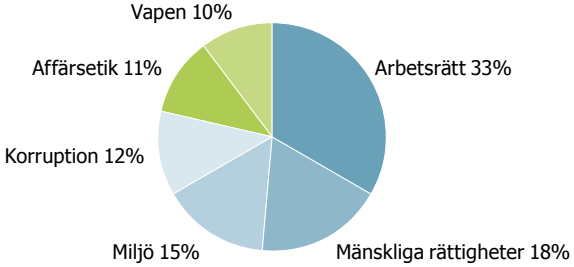

Urval av pågående dialoger

Etikrådet för tillsammans med Sustainalytics (tidigare GES) dialoger med ett stort antal företag världen över. Nedan ges exempel på dialoger som pågår och på de problemområden som respektive dialog handlar om.

Bolag (urval)	Associerat med	Land där incident ägt rum
Apple	Ansvarsfull utvinning av kobolt	Demokratiska Republiken Kongo
Barry Callebout	Barnarbete	Ghana
Bayer	Neonikotinoider och pollinerare	Globalt
Bayer	Döljande av data om produkters toxicitet	Globalt
BHP Group	Kränkning av miljö och mänskliga rättigheter vid dammkollaps	Brasilien
Bunge	Avskogning	Argentina, Brasilien, Bolivia, Paraguay
China Railway Group (CRG)	Arbetsrättigheter, arbetsplatsolyckor med dödlig utgång, korruption	Kina
China Communications Construction Company (CCCC)	Arbetsrättigheter, arbetsplatsolyckor med dödlig utgång	Kina
Daimler	Klimat	Globalt
Daimler	Ansvarsfull utvinning av kobolt	Demokratiska Republiken Kongo
Dell	Ansvarsfull utvinning av kobolt	Demokratiska Republiken Kongo
Enbridge	Kränkning av urfolks rättigheter	USA
Engie	Klimat	Globalt
Eni	Korruption	Nigeria
Facebook	Integritetsbrott	Globalt
Fast Retailing	Mänskliga rättigheter i leverantörskedjan	Vietnam
Google	Datahantering	Globalt
HP	Ansvarsfull utvinning av kobolt	Demokratiska Republiken Kongo
JBS	Arbetsrättigheter inkluderande upprepade kränkningar av hälsa och säkerhet	Brasilien
Johnson & Johnson	Produktsäkerhet	USA
Lindt	Barnarbete	Västafrika
Microsoft	Ansvarsfull utvinning av kobolt	Demokratiska Republiken Kongo
Mondelez International	Barnarbete i kakaobranschen	Västafrika
Nestle	Barnarbete	Västafrika
National Grid	Klimat	Globalt
Norilsk Nickel	Miljö- och hälsopåverkan av metallutvinning	Ryssland
Pilgrim's Pride	Arbetsrättigheter inkluderande upprepade kränkningar av hälsa och säkerhet	USA
Phillips 66	Kränkningar av urfolks rättigheter	USA
Posco	Barnarbete i kakao- och bomullsindustrins leverantörskedjor	Uzbekistan
Posco Daewoo	Barnarbete i kakao- och bomullsindustrins leverantörskedjor	Uzbekistan
Royal Dutch Shell (Shell)	Korruption	Nigeria
Volkswagen	Klimat	Globalt
Sumitomo	Arbetsrättigheter	Honduras
21st Century Fox	Sexuella trakasserier	USA
Vale	Kränkning av miljö och mänskliga rättigheter vid dammkollaps	Brasilien
Volkswagen	Ansvarsfull utvinning av kobolt	Demokratiska Republiken Kongo
Volvo	Klimat	Globalt
Yahoo! Japan	Handel med utrotningshotade djur	Japan

Internationellt samarbete är viktigt

Etikrådet är ett ägarsamarbete som syftar till att genom dialog och engagemang påverka börsnoterade utländska bolag till förbättringar inom hållbarhet. Etikrådet samarbetar ofta med andra internationella investerare med liknande hållbarhetsagendor för att tillsammans och med ökad tyngd kunna påverka bolag till positiva förändringar.

Etikrådet och AP-fonderna stöder och är medlemmar i olika organisationer som arbetar med frågor som bedöms vara viktiga. Nedan är några exempel på sådana organisationer.

PRI

The Principles for Responsible Investment (PRI) är ett globalt initiativ som startade 2006. PRI syftar till att stödja investerare att ta hänsyn till hållbarhet (miljö, sociala aspekter och bolagsstyrning) i investeringsbeslut och ägaraktiviteter. *Läs mer på www.unpri.org*

EITI

Extractive Industries Transparency Initiative (EITI) tillhandahåller en standard för transparent och tillförlitlig rapportering rörande intäkter från utvinningsbara råvaror såsom olja, gas och mineraler.

Det finns ett behov av transparent redovisning av information och intäkter i utvinningsindustriers värdekedjor. Från där råvaran utvinns till stat/regering och som även visar hur intäkterna gynnar allmänheten i dessa länder. Behovet av transparent rapportering och styrning är särskilt stort i länder med rika naturresurser, men svaga regeringar.

Tydligare rapportering från bolag om vad de betalar och från länders regeringar om dess intäkter från olje-, gas- och gruv- industrier ökar transparensen i samhället och bidrar till bättre förutsättningar för ekonomisk styrning. *Läs mer på www.eiti.org*

IIGCC

Institutional Investors Group on Climate Change är ett forum för samarbete kring klimatfrågor för europeiska investerare. Målet är att lyfta fram investerarnas röst i klimatfrågan samt engagera företag, myndigheter och andra investerare för att uppmärksamma långsiktiga risker och möjligheter som är kopplade till klimatförändringar.

Det råder i dagsläget stor osäkerhet kring framtida regleringar och ramverk som syftar till att minska utsläpp av växthusgaser och stimulera framväxt av alternativa energikällor. Denna osäkerhet försvårar för företag att besluta om långsiktiga investeringar liksom för investerare att räkna på risker och avkastningsmöjligheter.

IIGCC är en plattform för att föra fram investerarnas syn på klimatområdet. Det är också ett sätt för Etikrådet och AP-fonderna att erhålla klimatrelaterad information. *Läs mer på www.iigcc.org*

Hållbart värdeskapande

Hållbart värdeskapande är ett samarbete mellan 17 av Sveriges största institutionella investerare och Nasdaq OMX Stockholm. Samarbetet syftar till att lyfta vikten av att svenska börsnoterade bolag arbetar strukturerat med och rapporterar transparent om hållbarhet.

Montreal Pledge

AP-fonderna, tillsammans med många andra investerare, åtar sig att årligen mäta och rapportera sin portföljs koldioxidavtryck.

ICGN

International Corporate Governance Network är en investerarledd organisation som arbetar för bra standarder gällande bolagsstyrning och investerares ägarskap i syfte att främja effektiva marknader och hållbara ekonomier världen över.

Organisationen strävar efter att påverka beslutsfattare och skapa mötesplatser vid globala evenemang för att förbättra dialogen mellan företag och investerare kring långsiktigt värdeskapande och för att öka professionalismen i bolagsstyrning och ägarskap. *För mer information, besök www.icgn.org.*

PRI Principles for Responsible Investment

Initiativ för ansvarsfullt ägande som stöds av FN.

EITI Extractive Industries Transparency Initiative

Initiativ för transparent rapportering inom utvinningsindustrierna - olja, gas och mineraler.

IIGCC The Institutional Investors Group on Climate Change

Investerarlett samarbete för europeiska investerare kring klimatfrågor.

HÅLLBART VÄRDESKAPANDE

Samarbetsprojekt mellan 17 av Sveriges största investerare och Nasdaq OMX Stockholm.

MontrealPLEDGE

Åtagande för investerare att årligen mäta och publicera sitt koldioxidavtryck.

ICGN International Corporate Governance Network

Globalt samarbete för att höja standarden inom ägarstyrning. ICGN arbetar bland annat för att aktieägare ska få ökade rättigheter att rösta på bolagsstämmor.

Etikrådets ledamöter

AP-fonderna representeras i Etikrådet av en till två ledamöter från respektive AP-fond. Ordförandeskapet, som alternerar mellan AP-fonderna, innehades 2019 av Ossian Ekdahl från Första AP-fonden (AP1). Under 2020 övergår ordförandeskapet till Christina Olivecrona från Andra AP-fonden (AP2). Generalsekreterare för Etikrådet är John Howchin.

Första AP-fonden
www.ap1.se
Ossian Ekdahl, Ordförande 2019
Magdalena Håkansson

Andra AP-fonden
www.ap2.se
Christina Olivecrona,
Ordförande 2020

Tredje AP-fonden
www.ap3.se
Peter Lundkvist
Lil Larås Lindgren

Fjärde AP-fonden
www.ap4.se
Pia Axelsson
Arne Lööw

Etikrådet
www.etikradet.se
John Howchin, General-
sekreterare

The Principles for Responsible Investment (PRI) är ett exempel på globalt initiativ som Etikrådet stöder. PRI syftar till att stödja investerare att ta hänsyn till hållbarhet i investeringsbeslut och ägaraktiviteter.

Etikrådets historia

2007 startade AP-fonderna Etikrådet – ett ägarsamarbete med fokus på att driva ökad hållbarhet och positiv förändring i utländska företag genom dialog och engagemang.

Etikrådet har sedan det bildades fört dialoger med flera tusen börsnoterade utländska företag. Många dialoger har varit konstruktiva och lett till konkreta förbättringar. I ett antal fall har Etikrådet rekommenderat AP-fonderna att utesluta de berörda företagen eftersom målen för dialogen inte uppnåtts. Ett antal av företagen har åter blivit investeringsbara sedan de vidtagit åtgärder i linje med Etikrådets krav.

Ägarsamarbetet i Etikrådet innebär att AP-fonderna med större tyngd kan påverka företag. Samarbetet ökar effektiviteten vad gäller resurser och tid, vilket bland annat möjliggör fler reaktiva och proaktiva företagsdialoger och initiativ. Etikrådet samarbetar med andra internationella investerare med liknande hållbarhetsagendor i syfte att främja en hållbar utveckling. Detta ökar ytterligare möjligheterna att påverka företag till att genomföra positiva förändringar.

2007 Etikrådet bildas. Etikrådets första rapport publiceras. Dialog förs med 14 företag. Redan under första året kan ett företag avföras från dialoglistan, eftersom målen för dialogen uppnås. Etikrådet reser till Kina för att lära sig mer om företags syn på samhällsansvar och skickar samtidigt ett tydligt budskap - det finns utländska investerare som är villiga att ta sitt ansvar som ägare.

2008 Målen för tre dialoger uppfylls exempelvis antar och implementerar franska Sodexo en policy för mänskliga rättigheter. Detta efter påtryckningar från Etikrådet med anledning av inhumana villkor på flyktinganläggningar i England. FN antar Konventionen om klusterammunition och Etikrådet rekommenderar uteslutning av nio företag, samtliga hemmahörande i länder som inte skrivit under konventionen och där det följaktligen finns lite utrymme för Etikrådet att påverka företagen.

2010 Etikrådet påverkar tillsammans med en grupp kanadensiska investerare gruvbolaget Goldcorp att genomföra en oberoende utvärdering av hur hänsyn tagits till mänskliga rättigheter vid Marlingruvan i Guatemala. Utvärderingen leder till att företaget vidtar ett stort antal åtgärder för att förbättra situationen – ett arbete som får ringar på vattnet, eftersom flera andra gruvföretag vänder sig till Goldcorp för att dra lärdom av deras erfarenheter. John Howchin anställs som generalsekreterare för Etikrådet.

2011 Etikrådet breddar sin verksamhet. Under året genomför Etikrådet sitt första proaktiva projekt med fokus på gruvindustrin. Målet är att utöka det förebyggande arbetet generellt hos företagen samt att få dem att sträva mot de bästa arbetssätten som finns inom respektive område i branschen. När projektet följdes upp 2014 kunde Etikrådet konstatera generella förbättringar för alla de hållbarhetsaspekter som diskuterats med företagen.

2012 Kakaoindustrin, tobaksbranschen och antikorruptionsarbete är temat för flera proaktiva projekt som Etikrådet driver eller är med i. Att lyfta såväl styrkor som svagheter i företags hållbarhetsstrategier har visat sig vara ett bra sätt att få dem att vidta åtgärder.

2013 Etikrådet arrangerar ett seminarium om finansiering av övergången till ett lågfossilt samhälle. Politiker, intresseorganisationer och investerare bjuds in för att lyssna på Michael Liebreich från Bloomberg New Energy Finance. Telekomindustrin är i fokus i ett av Etikrådets förebyggande initiativ. Etikrådet beslutar att från 2014 införa en tidsgräns på fyra år för reaktiva dialoger. Förändringarna görs mot bakgrund av att vissa dialoger kunnat pågå i många år utan tidsbegränsning, vilket tagit resurser från andra viktiga initiativ.

2015 AP-fondernas etikråd är värd för ett nordiskt seminarium om FN:s vägledande principer för företag och mänskliga rättigheter, de så kallade Ruggieprinciperna. Syftet är att inspirera nordiska företag att implementera och rapportera enligt principerna samt att få de femtiotalet närvarande nordiska företagen och kapitalförvaltarna att dela erfarenheter med varandra.

2017 Etikrådet firade sitt tioårsjubileum. I samband med det anordnades två välbesökta seminarier om ansvarsfulla och hållbara investeringar. Det första seminariet handlade om klimatförändringar med Al Gore och Johan Rockström. Det andra seminariet handlade om ansvarsfulla investeringar, mänskliga rättigheter och miljö.

2018 Etikrådet rekommenderar att tre cannabisföretag utesluts. Etikrådet bedömer att företagen bryter mot FN:s konventioner om narkotiska preparat, eftersom de tillverkar och/eller marknadsför produkter med cannabis för icke-medicinskt bruk. Etikrådet beslutar, efter strategiarbete inkluderande intressentdialoger, att fokusera sitt proaktiva arbete till fyra hållbarhetsområden: miljö, klimat, mänskliga rättigheter och affärsetik. Etikrådet och dess konsult för bolagsdialoger arbetar tillsammans med människorättsorganisationen Shift i ett projekt för erfarenhetsutbyte med syftet att vidareutveckla processerna för att ta hänsyn till mänskliga rättigheter.

2019 2019 - Olyckan i Brumadinho, Brasilien, inträffade när gruvföretaget Vales avfallsdamm kollapsade och fick fruktansvärda konsekvenser. Etikrådet hade redan en pågående dialog med företaget efter en liknande olycka två år tidigare. Etikrådet rekommenderade AP-fonderna att utesluta Vale. Kort därefter initierade Engelska kyrkans pensionsfond och Etikrådet ett stort gemensamt projekt för att säkerställa att gruvföretag tar ansvar för sina avfallsdammar.

Del av inkomstpensionssystemet

Etikrådet bildades 2007 på initiativ av Första, Andra, Tredje och Fjärde AP-fonderna (AP-fonderna). Etikrådets roll är att genom dialog bidra till att hållbarhetsarbetet i utländska börsnoterade företag utvecklas. De fyra AP-fondernas uppdrag är att förvalta det allmänna inkomstpensionssystemets buffertkapital. Sedan starten 2001 har AP-fonderna bidragit positivt till det allmänna pensionssystemets stabilitet och förvaltat buffertkapitalet med god värdeutveckling.

AP-fonderna bidrar till ett starkt svenskt inkomstpensionssystem genom att förvalta systemets buffertkapital – härifrån tas pengar för att täcka underskott i pensionsutbetalningarna. Underskott kan uppstå om det exempelvis finns demografiska generationsskillnader eller den ekonomisk tillväxten är svag. Pensionssystemet är byggt för att kunna hantera sådana händelser - det är därför buffertkapitalet finns. Genom långsiktig kapitalförvaltning ska AP-fonderna bidra till en positiv värdeökning av buffertkapitalet. Det bidrar till ett stabilt pensionssystem och säkerställer pensionsutbetalningar över tid för nuvarande och kommande generationer.

Uppdrag från riksdagen

AP-fondernas uppdrag från riksdagen är att skapa hög avkastning till låg risk åt dagens och morgondagens pensionärer och samtidigt bidra till inkomstpensionssystemets stabilitet.

Den 1 januari 2019 ändrades reglerna i Lagen om allmänna pensionsfonder (AP-fondslagen). Till exempel infördes ett nytt mål om att AP-fonderna ska bidra till en hållbar utveckling genom föredömlig förvaltning av tillgångarna. Målet ska uppnås genom ansvarsfulla investeringar och ansvarsfullt ägande, utan att AP-fonderna gör avkall på målet om en hög avkastning över tid.

Pensionssystemets buffertkapital har över tid utvecklats väl tack vare AP-fonderna. Kapitalet har haft en god värdeutveckling och har ökat till att idag utgöra mer än 15 procent av pensionssystemets tillgångar.

Fyra AP-fonder med samma uppdrag, att förvalta varsin del av buffertkapitalet, sprider bland annat riskerna i pensionssystemet (”inte alla ägg i samma korg”) och sporrar AP-fonderna till positiv konkurrens och utveckling. Det sistnämnda har bidragit till att AP-fondernas kapitalförvaltningar och ägande anses vara bland de ledande internationellt. AP-fondernas förvaltningar utvärderas årligen av externa revisorer och genomgår även en särskild granskning av regeringen. En omfattande publik utvärderingsrapport publiceras årligen och överlämnas till riksdagen.

AP-fondernas etikråd (Etikrådet)

Etikrådet strävar efter att påverka företag globalt till att förbättra sitt hållbarhetsarbete. Det gäller miljö-, sociala- och bolagstyrningsaspekter som är viktiga för människor, samhällen och för företagens egna värdeskapande.

Genom dialoger och samtal engagerar sig Etikrådet både förebyggande och när det sker incidenter. Det faktum att företags verksamheter bedrivs på ett hållbart satt bidrar både till företagens långsiktiga intjäningsförmåga och till långsiktig finansiell avkastning. Hållbara företag bidrar på lång sikt till bra investeringar. Det gynnar både pensionssystemet och pensionärerna.

Pensionärer

Inkomstpensionssystemet är ett fördelningssystem där årets inbetalda pensionsavgifter från de anställda används för att betala samma års pensioner till nuvarande pensionärer. För de som arbetar och betalar skatt görs en automatisk avsättning på 18,5 procent i pensionsavgift, varav 16 procent går till inkomstpensionssystemet och 2,5 procent till premiepensionen.

Pensionssystemet

Dagens pensionssystem har fungerat som avsett sedan starten 2001. Underskott uppstår i tider med stora pensionsavgångar (som har varit fallet sedan 2009) och prognoser visar på underskott fram till 2040. Låg arbetslöshet, hög nativitet, arbetskraftsmigration och Sveriges ekonomiska utveckling är några viktiga faktorer som har betydelse för att pensionerna ska utvecklas väl över tid. Läs mer om systemet på Pensionsmyndighetens webbplats www.pensionsmyndigheten.se.

FÖRSTA AP-FONDEN | AP2 Andra AP-fonden | AP3 Tredje AP-fonden | FJÄRDE AP-FONDEN

AP-fondernas etikråd

Ett ägarsamarbete för hållbarhet genom dialog och engagemang

För mer information:
www.etikradet.se
www.ap1.se, www.ap2.se,
www.ap3.se, www.ap4.se

Kontaktuppgifter:

Telefon: +46 (0) 8-555 17 100
E-post: info@etikradetapfonderna.se